

کاهش قیمت نفت و ضرورت اصلاح قیمت حامل های انرژی در کشورهای عضو GCC^۱

با توجه به کاهش قیمت نفت طی دو سال اخیر و بدنبال آن ایجاد کسری بودجه، اغلب کشورهای نفتی حوزه خلیج فارس اقدام به طراحی برنامه های اصلاحی در حوزه یارانه های انرژی نموده اند. صندوق بین المللی پول^۲ در پی ملاقات وزرای مالی و مسئولان بانک مرکزی کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس GCC در اواخر اکتبر ۲۰۱۶، در تاریخ ۲۳ نوامبر همین سال گزارشی را تحت عنوان چشم انداز اقتصادی و چالش های سیاستی برای کشورهای GCC، منتشر نمود.

در بخشی از این گزارش به اقدامات انجام شده توسط کشورهای عضو شورا در زمینه اصلاحات قیمت حامل های انرژی به تفکیک کشورهای عضو پرداخته شده است که آشنا شدن با سطح و میزان اصلاحات قیمت انرژی در این کشورها و تجارب مفید آنها، می تواند به استمرار و تعمیق برنامه های اصلاحات قیمت انرژی در کشور کمک نماید.

پیشرفت اصلاحات قیمت انرژی در کشورهای GCC

کمپین های ارتباطی، جهت اطمینان بخشی به موفقیت و ثبات برنامه های اصلاح قیمت انرژی، با هدف توضیح دلایل، اهداف و منافع این اصلاحات، آگاهی رسانی به جامعه در مورد سرعت افزایش قیمت ها و همچنین معرفی روشن و شفاف اقدامات جایگزین برای جبران اثرات افزایش قیمت بر خانوارهای کم درآمد، مهم هستند.

مطالعه صندوق بین المللی پول در سال ۲۰۱۳ که در رابطه با اصلاحات قیمت انرژی (در طول دوره اوایل دهه ۱۹۹۰ تا دهه ۲۰۱۰) نشان می دهد در بیشتر بخش ها، کشورها به اقدامات تسکین دهنده در قالب پرداخت های نقدی هدفمند یا توسعه برنامه های اجتماعی موجود برای محافظت از قشر فقیر روی آوردند. در کشورهای اندونزی، اردن و ارمنستان، برنامه های انتقالی کمک کرد تا پشتیبانی لازم برای برنامه اصلاحات حاصل شود. اقدامات تسکین دهنده برای کمک به بخش بهره ور، (به عنوان مثال، گاز طبیعی در بحرین) و حمایت مالی به بنگاه های منتخب برای کاهش شدت انرژی (ایران) مشمول تعدیل تدریجی در قیمت ها شدند.

با توجه به سابقه افزایش قیمت در برخی از کشورها، معرفی فرمول قیمت گذاری اتوماتیک - همان طور که در کشورهای عمان، امارات متحده عربی و اخیراً قطر و کویت مشاهده شده است - می تواند ضمن کاهش ریسک اصلاحات و پیامدهای منفی احتمالی، این اطمینان را حاصل سازد که تغییرات در قیمت های بین المللی به موقع در قیمت های داخلی منعکس می شود.

جدول مربوط به اصلاحات اخیر قیمت حامل های انرژی در کشورهای عضو GCC حاوی اطلاعاتی به تفکیک قبل و بعد از کاهش قیمت نفت و کشورها می باشد. اطلاعات مزبور حاکی از پیگیری جدی این کشورها برای اصلاح و افزایش قیمت حامل های انرژی و برنامه ریزی روشن و مشخص زمان بندی شده برای حذف یارانه های انرژی است.

^۱ Gulf Cooperation Council

^۲ International Monetary Fund

جدول اصلاحات اخیر قیمت انرژی در کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس

نام کشور	قبل از کاهش قیمت نفت	بعد از کاهش قیمت نفت
بحرین	قیمت گاز برای مشتری های صنعتی موجود تا ۵۰ درصد افزایش داده شد که از ژانویه ۲۰۱۲ آغاز شد و از ۱.۵۰ دلار به ۲.۲۵ دلار به ازای هر میلیون btu رسید. در حالی که قیمت برای مشتری های صنعتی جدید ۲.۵۰ دلار به ازای هر میلیون btu باقی ماند و قیمت برای مشتری های جدید از ۱.۳۰ دلار به ۲.۵۰ دلار در آوریل ۲۰۱۰ افزایش یافت.	در مارس ۲۰۱۵، مقامات دولتی اعلام کردند که افزایش سالیانه به میزان ۰.۲۵ دلار به ازای هر میلیون btu در قیمت گاز برای استفاده کنندگان صنعتی از یکم آوریل ۲۰۱۵ شروع می شود تا اینکه قیمت به ۴ دلار به ازای هر میلیون btu تا آوریل ۲۰۲۱ برسد. در مارس ۲۰۱۵، مقامات، قیمت سوخت را در ایستگاه های دریایی افزایش دادند. ساختار تعرفه برق و آب برای استفاده کنندگان غیر داخلی تعدیل شد؛ افزایش تعرفه برای سطوح مصرفی بالا (اکتبر ۲۰۱۳) صورت پذیرفت. در ژانویه ۲۰۱۶، مقامات مسئول قیمت بنزین را در سطح خرده فروشی تا نزدیک ۶۰ درصد افزایش دادند. افزایش قیمت برای گازوئیل، نفت سفید، LPG و برق و تعرفه آب به تدریج و مرحله به مرحله تا ۲۰۱۹، صورت خواهد گرفت.
عمان	به دنبال توافقنامه ۲۰۱۳، در ژانویه ۲۰۱۵، قیمت برای گاز طبیعی برای مصارف صنعتی دو برابر شد.	در ۲۰۱۶، مقامات اصلاح یارانه سوخت را اجرا کردند، با بازبینی و اصلاح ماهیانه در قیمت های مصرف قیمت ها را با قیمت های بین المللی ارتباط دادند. در مارس ۲۰۱۶، تعرفه آب برای مصرف کنندگان دولتی، بازرگانی و صنعتی، افزایش یافت. همچنین پیشنهادی برای افزایش تعرفه برق برای این استفاده کنندگان نیز وجود دارد.
قطر	قطر در ژانویه ۲۰۱۱، قیمت بنزین را تا ۲۵ درصد و قیمت گازوئیل را تا ۳۰ درصد افزایش داد. مجدداً قیمت گازوئیل در ماه مه ۲۰۱۴ تا ۵۰ درصد افزایش یافت.	در اکتبر ۲۰۱۵، قیمت آب و برق افزایش و مطابق با میزان مصرف، طبقه بندی شد. در ژانویه ۲۰۱۶، قیمت بنزین مجدداً تا ۳۰ درصد افزایش داده شد. مقامات مسئول کمیته ای تشکیل دادند تا پیشنهادات مربوط به افزایش قیمت حامل های انرژی را بر اساس بازارهای جهانی و اقدامات منطقه ای، ارائه دهند در همین راستا قیمت حامل ها تا ۴ درصد در آگوست سال ۲۰۱۶ افزایش یافت.

نام کشور	قبل از کاهش قیمت نفت	بعد از کاهش قیمت نفت
عربستان سعودی	عربستان سعودی از اول جولای ۲۰۱۰، متوسط قیمت برق را به مصرف کنندگان گروهی، بیشتر از ۲۰ درصد، افزایش داد.	در دسامبر ۲۰۱۵، مقامات اعلام کردند که افزایش در قیمت سوخت (از ۱۰ تا ۱۳۴ درصد) بیشتر در انرژی های اصلی و محصولات آبی برای مصارف تجاری و یا خانوارها صورت می گیرد.
امارات متحده عربی	امارات قیمت بنزین را در ۲۰۱۰ تا بالاترین سطح ممکن در بین کشورهای شورای همکاری های خلیج فارس افزایش داد. دبی، تعرفه های آب و برق را تا ۱۵ درصد در اوایل ۲۰۱۱ افزایش داد.	در آگوست ۲۰۱۵، امارات سیاست قیمت گذاری سوخت خود را از طریق تخصیص مکانیسمی که قیمت بنزین و گازوئیل را ماهیانه با توجه به قیمت های بین المللی تعدیل نماید؛ اصلاح نمود؛ با این اصلاح صورت گرفته، قیمت بنزین تا ۲۵ درصد و قیمت گازوئیل تا ۲۹ درصد افزایش داده شد. ابوظبی در حال توسعه استراتژی جامع مصرف آب و برق است که در همین راستا افزایشی در تعرفه ها در ژانویه ۲۰۱۵ (تعرفه آب ۱۷۰ درصد و تعرفه برق ۴۰ درصد) صورت گرفت. مجدداً در ژانویه ۲۰۱۶، تعرفه های آب و برق تا ۱۷-۱۴ درصد افزایش داده شد. مقامات برنامه ریزی می کنند تا باقیمانده یارانه های برق، آب و گاز را در حالی که از مصرف کنندگان طبقه پایین حمایت می کنند؛ به صورت تدریجی حذف کنند.
کویت		کویت قیمت گازوئیل را در ژانویه ۲۰۱۵ دوبرابر افزایش داد، مقامات دولتی پذیرفته و اعلام کرده اند که به طور متوسط قیمت بنزین تا ۷۰ درصد افزایش خواهد و این امر از سپتامبر ۲۰۱۶ قابل اجرا خواهد بود. به علاوه یک کمیته دولتی قیمت جدید بنزین را هر سه ماه یک بار بسته به قیمت های بین المللی نفت، مجدداً بررسی خواهد نمود. اخیراً قانونی برای اصلاح یارانه برق و آب توسط مجلس کویت نیز تصویب شده است. تعرفه های جدید در ماه مه ۲۰۱۷ قابل اجرا خواهد بود.